

EMLÉKEZZÜNK

Vérfürdő a Parlament előtt

1956. október 25.

25-én reggel 9 órakor lementem az utcára, meg akartam nézni, jár-e a 28-as villamos, mert ha igen, akkor bemegyek a munkahelyemre. A Ferenciek templomához érve látom, hogy az Astoria előtt nagy tömeg van és kapaszkodnak föl az orosz harckocsikra. Amint ezt látom, lépteimet meggyorsítottam, hogy minél előbb odaérjek. Legnagyobb meglepetésemre láttam, amint az orosz katona kiüríti puskáját és megmutatja, hogy nincs benne töltény. Ezt a látványt a tömeg nagy örömmel vette és ölelte, csókolta az orosz katonákat. Közben a tömeg hangosan kiabálja: „Vesszen Gerő, le a statáriummal!”

Mindezeket látom és hallom, mintha villanyáramot eresztettek volna belém és belőlem is kitört a nép jogos követelése: „Magyar kormányt akarunk, le az ávóval!”

Eközben bedugták a tankok csövét a magyar zászlót, ezt látva a tömeg kitörő örömmel fogadta, hogy az oroszok velünk vannak.

Ekkor megindult a tüntető tömeg az orosz harckocsikkal és páncélosokkal, amelyek úgy tele voltak lányokkal, fiúkkal, hogy a harckocsik egy embertömegnek látszottak. Somogyi Béla úton vonult a tömeg a Parlament felé és kiabálta: „Aki magyar, velünk jön, gyertek velünk, nem jönnek a gyávák!” Amerre a tömeg haladt, az ablakokból és az utcán állók integettek és tapsolták a tüntetőket. Miközben egyre többen lettünk, kiértünk a Szabadság térre, az amerikai követség ablakaiból integettek felénk, mi pedig zászló-, kalap- és kézlengetéssel üdvözlöttük őket.

Miközben megérkeztünk a Kossuth Lajos térre, láttuk, hogy az Akadémia utca felől harckocsik és páncélosok jönnek.

A Parlament lépcsőjén egy szürke ruhás civil fogadta őket és mutatta nekik, hogy hova álljanak föl. A tömeg csak ment a Parlament felé. Körülbelül 30 méterre lehettünk a harckocsiktól, amikor az orosz tiszt int, hogy álljunk meg. Meg is álltunk, szembenézve a ránk irányított géppuska- és ágyúcsövekkel. Többen mondták, hogy ezek belénk fognak löni, de mi bátorítottuk és mondtuk: „Nem létezik, hogy belénk löjjenek, ebbe a békésen tüntető tömegbe”.

Eközben elénekeltük a Himnuszt és a Szózatot, csak úgy harsogott több tízezer ember ajkáról a magyarok imája.

A Himnusz alatt és utána is a szürke ruhás civil fenyegette a tömeget és mindenféle fasisztának és csirkefogóknak nevezett bennünket. Szinte tájékozott a dühült, a pisztolyához kapkodott és azt kiabálta: „Takarodjatok el csirkefogók, fasiszták, majd adok én nektek.” Ezután az orosz tisztnek parancsot adott, amiből csak azt láttuk, hogy a tiszt mutat a tömegre és rázza a fejét és a kezét. Ebből értettük, hogy a civil férfi belénk akar lövetni, de az orosz tiszt nem hajlandó fegyvertelen tömegre löni. Közülünk egy fényképész odament a civilhez, hogy beszéljen vele, de az elkezdett ordítani, mire visszajött a fényképész és mondta, hogy tovább ne menjünk, mert akkor az oroszok belénk lönek. Mivel nem mentünk tovább, így az oroszok a civil parancsát megtagadták és nem löttek bennünket. A szürke ruhás civil erre dühösen megfordult és bement a Parlamentbe az oldalbejáraton.

Ekkor a tömegből elkezdtek beszélgetni az orosz katonákkal, mondták, hogy nekünk nincs fegyverünk, mi csak tüntetni jöttünk. Az oroszok intettek, hogy ők nem lönek, erre a tömegből zászlókkal odaszaladtak a harckocsikhoz és a zászlót beledugták a tank lövegének a csövét, átölték, csókolták az oroszokat és megköszönték, amiért velünk vannak és nem löttek bennünket.

Eközben a nép teljesen megszállta a Parlament lépcsőit és két zászlót kitűztek a vaskapura, amely elzárja a bejáratot. Ekkor ismét felhangzott a Himnusz. Gyönyörű látvány volt. A Parlament felső lépcsőjén álltam és gyönyörködtem ebben a sok tízezres tüntető tömegben. A Szabadság tér és az Alkotmány utca felől csak úgy özönlött a nép, mind ott akart lenni a Parlament előtt, hogy hallassa hangját. Közben a tömeg követelte: „Le az ávóval, le a Pirossal!” A tömegből egy férfi felment a kóroszlánhoz, csendet kért és arra kérte a lépcsőn álló tömeget, hogy jöjünk le a térre, mert Dobi fog szólni hozzánk. Le is jöttünk, csak páran maradtak a lépcsőn. Vártuk, hogy mikor jelenik meg Dobi az erkélyen. A lépcsőn találkoztam egy birkózó barátommal, összeölelkeztünk és örültünk annak, hogy ennyire eljutottunk és a Parlament előtt követelhetjük jogainkat. Még mondtuk egymásnak, hogy az oroszok is látják mennyire igazunk van, hogy jogos a követelésünk, azért nem voltak hajlandók a belügyminiszter parancsát végrehajtani, hogy belénk géppuskázzanak. Örültünk, hogy kiharcoltuk a szabadságot és a többi követeléseinket is ki fogjuk harcolni. Miközben beszélgettünk, hogy az oroszok nem löttek belénk, és ha ávósokat hoznak ide, azok nem merik ezt a fegyver nélküli tömeget bántani, akik

csak békésen tüntetnek és követelik jogaikat. Már 15 perce lehetett annak, hogy a Parlament előtt tüntettünk, amikor a tömegből fölhangzott: „Jönnék az ávosok!” Látom, hogy a Kossuth-szobor felől jön egy nyitott gépkocsi, úgy láttam két darab géppuska volt rajta és 3–4 személy gitárral. Kiabáltunk egymásnak „nem kell félni, mert úgysem mernek belénk löni”. Közben befordultak a térre, és abban a pillanatban hallok, hogy ropognak a géppuskák. A tömeg felsikoltott, én nem akartam hinni a fülemnek és kiabáltam a tömegnek, hogy nem kell menekülni. Én naiv azt gondoltam, hogy csak ijesztőlövésesek voltak, de már a következő pillanatban a fülem mellett fűtültek a golyók. A nép megindult mint egy áradat a Parlament felé, engem is magával sodort, keresve a menedéket ott, ahol tudott, harckocsi mögött, alatta és a Parlament oldalánál. Eközben az oroszok is megindították a géppuskatűzet, vártam hogy fognak minket lekaszálni. A jobb oldali árkád bejáratánál egy orosz páncélkocsi állt és onnan lőtte az ávosokat. A tömeg az árkádok alá futott, ott húzódtott meg, én már nem fértem oda, meg kellett kerülni az árkádot és sikerült menedéket találni. 1 3/4 óráig voltam ott. Közben megállapítottuk, hogy honnan lönek. A Nádor utca sarkától a második ház harmadik vagy negyedik emeletén volt egy nyitott terasz, onnan lőttek bennünket. Közben többször szűnelt a lövés. Ekkor többen megindultak, hogy elmeneküljenek, de ismét megszólaltak a fegyverek.

Igy csak tovább vártuk, hogy vége legyen ennek a szörnyű mészárlásnak.

Közben megjöttek a mentők, de nem akartak hozzánk érni, annyi volt a dolguk. Végre hozzánk is eljutott egy mentőkocsi. Kiszálltak ketten, az orvos szaladt a sebesültekhez. A másik lengette a vöröskeresztes zászlót, de a gyilkosok ezt semmibe vették, szemünk láttára lőtték agyon az orvost. Mindenki azt mondta, nem szabad elindulni, ha még a mentőorvost is agyonlövik.

Nagy sokára ismét jött egy mentő, ketten kiszálltak, az orvos végezte a munkáját, a másik lengette a zászlót. Kiabáltak az emberek, ide jöjjön a mentő, ide jöjjön a mentő. Hogy a mentős is tudjon segíteni az orvosnak, odaszaladtam és kivettem a kezéből a zászlót és tovább lengettem. Ott a sarokban 4–5 halott volt és több sebesült. Amikor a mentők elmentek, mellettünk volt egy 25 év körüli férfi láblövessel. Ketten fölvtük, és mint golya viszi a fiát, úgy vittük ki a Nádor utcai házba, ahol már sok sebesült feküdt. Amíg a sebesültet vittük, többször a fejünk fölött lőttek egy-egy sorozatot. Mikor a tér szélére értünk, ahol most a 2-es villamos megállója van, kb. 30–35 halott volt lefektetve a gyeprre. A téren mindenütt fekvő emberek voltak, halottak, sebesültek. Ezután elindultam hazafelé, végig a Nádor utcán és szerencsésen hazaértem a Váci utca 56–58-ba.

Amint mentem haza, a házakra kitűzték a fekete zászlókat, a nép kiabálta, hogy az ávosok vérfürdőt rendeztek a Parlament előtt, halál minden ávosra.

A családom, akik azt hitték, hogy a munkahelyemen vagyok, nagyon megijedtek, amikor megláttak, mert a jobb oldalamtól a csípőmig véres voltam a sebesülttől, akit vittünk.

Hála Isten, hazaértem.

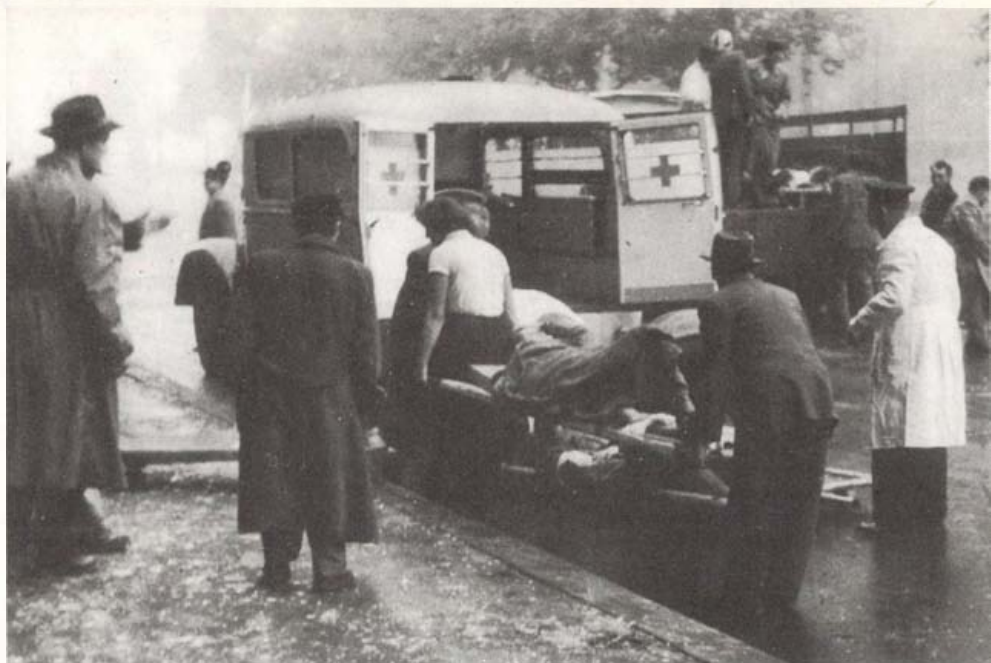
Ezzel befejeződött a parlamenti tevékenységem.

Bolla Lajos

Dr. Hegedűs Dénes felvételei

1956. október 26. Gyertyák égnek a sortüz áldozatainak emlékére